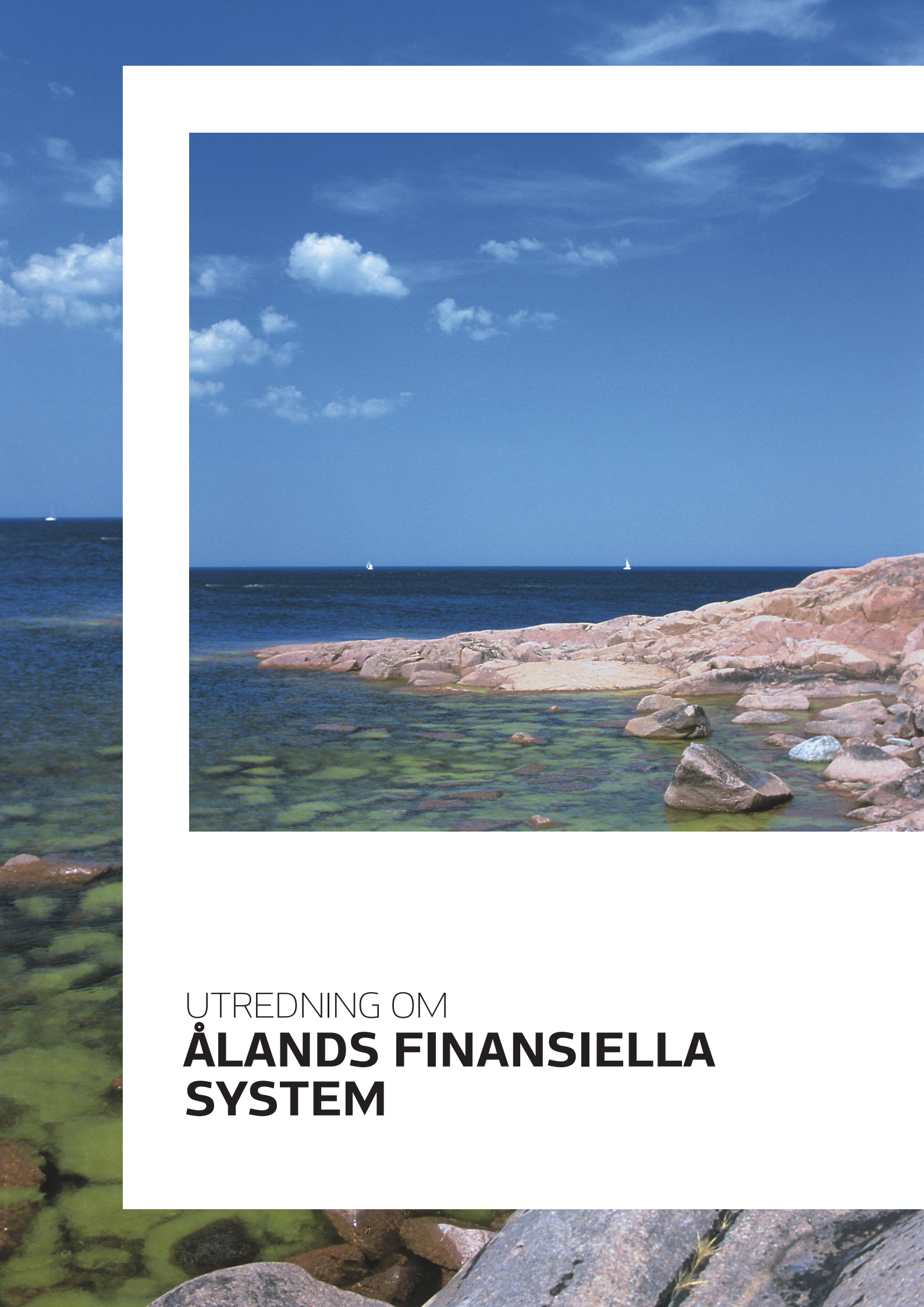

UTREDNING OM
**ÅLANDS FINANSIELLA
SYSTEM**

UTREDNING OM
**ÅLANDS FINANSIELLA
SYSTEM**

Innehåll

1. Inledning	5	5. Resultat	15
2. Den ekonomiska utvecklingen i landskapet Åland jämfört med hela landet	6	5.1 Statens utgifter 2000–2014	15
3. Material	10	5.2. Statens inkomster 2000–2014	16
4. Metodologiska val för granskning av inkomst skatter och betalda inkomstöverföringar	11	5.3 Jämförelse av Ålands resultat med andra landskap i regionaliseringen 2012	17
4.1. Allmänt om regionaliseringsmetoder	11	6. Sammanfattning	18
4.2. Regionalisering av statens utgifter	11	BILAGA 1: Termer relaterade till metoder för räkenskaperna	19
4.3. Regionalisering av statens inkomster	12	BILAGA 2: Regionalisering av skatteslag, i synnerhet landskapet Åland	20
		BILAGA 3: Personer som deltagit i utredningen . . .	21

1. Inledning

Syftet med denna utredning är att beskriva landskapet Ålands ekonomi och relaterade monetära inkomstöverföringar mellan fastlandet och Åland. Den övergripande bilden av läget för landskapet Ålands ekonomi granskas för åren 2000 – 2015. Utredningen sammanställer information om direkta och indirekta skatter som uppburits på Åland och inkomstöverföringar som staten betalat till åländska privatpersoner, samfund och företag.

Dessutom jämförs landskapet Ålands ekonomiska läge med landskapen i Fastlandsfinland. I praktiken är indelningen ofta landskapet Åland jämfört med siffrorna för hela Finland.

Den regionsklassificeringsnivå som är föremål för granskningen har sin betydelse i utredningens metoder och resultat. Åland bildar en egen region på huvudnivån i tre regionklassificeringar: NUTS 1: Fastlandsfinland och Åland, NUTS 2: Storområden (fem st.) och NUTS 3: Landskap (20 st.).

Statistikcentralen har indelat statens bokslut enligt område sedan 1978 för jämna år. Sedan 1994 har området varit landskap. Med beaktande av att utredningens syfte är att beskriva penningflöden relaterade till landskapet och av Statistikcentralens tidigare utredningar för jämna år, beslöt man att i regel använda motsvarande metoder i utredningen av landskapet Åland 2000 – 2015 som i regionaliseringen av inkomsterna och utgifterna i bokslutet i Statistikcentralens tidigare regionaliseringar. På ett allmänt plan kan man konstatera att valet av metod för regionalisering av penningflödet går ut på att indela statens bokslut och att man kan välja mellan flera undermetoder inom denna metod. Utredningen strävar också efter att beakta all eventuell information om regionalisering som

inom tidsschemat för utarbetandet av utredningen kan samlas in och utnyttjas. Den nyaste siffran är regionalisering av Åland för 2014. Regionaliserade uppgifter om Åland för 2000 – 2012 har inte beräknats på nytt.

I indelningen av bokslutet för 2014 har man strävat efter att hitta informationskällor, där indelningen mellan inkomster och utgifter direkt baserar sig på uppgifter om debiterade skatter. Av utgifterna kan ca 70 procent allokeras till Åland utan särskilda kalkyler, men utifrån registeruppgifterna kan endast drygt en tredjedel av skatteinkomsterna allokeras direkt. Statistiken över inkomster och utgifter 2000 – 2012 baserar sig i denna rapport på metoder där inkomsterna och utgifterna allokeras enligt landskap genom att i detalj beakta de särskilda dragen hos landskapen, såsom gränsöverskridande kontakter med grannländer eller särskilda drag hos näringsstrukturen.

Eftersom tiden som reserverats för utredningen är mycket kort (tre månader) har alla inkomst- och utgiftsuppgifter som kan specificeras inte gått att allokera exakt till landskapet. I utredningen anges dock de inkomst- och utgiftsposter som exakt kan separeras från uppgifterna om hela Finland, i fall man framöver vill använda de specificerade uppgifterna eller om en fortsatt utredning görs om ämnet.

I avsnitt 2 behandlas den ekonomiska utvecklingen i landskapet Åland, och landskapets ekonomiska läge jämförs med hela landet. I avsnitt 3 behandlas material som beskriver inkomstöverföringarna mellan Åland och Fastlandsfinland. I avsnitt 4 behandlas metodologiska frågor relaterade till utredningen. I avsnitt 5 presenteras kvantitativa resultat av inkomstöverföringarna. Avsnitt 5 innehåller också mer detaljerade tidsserier eller uppgifter om enstaka år. I avsnitt 6 presenteras slutsatserna av utredningen.

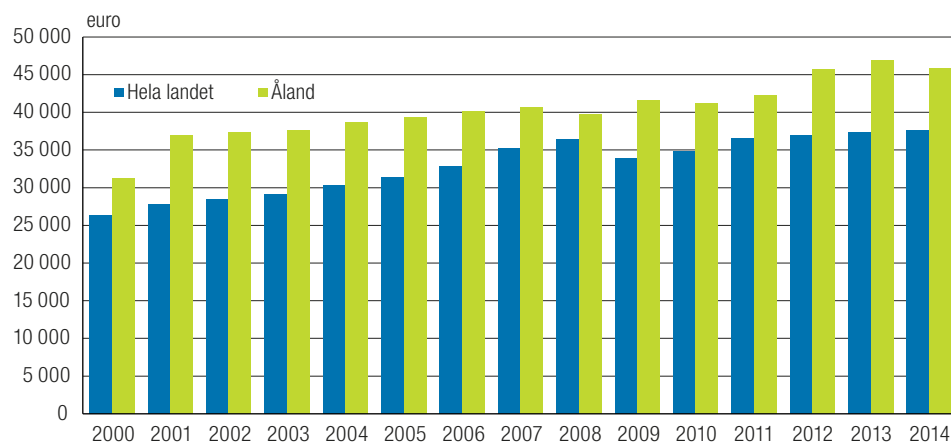
2. Den ekonomiska utvecklingen i landskapet Åland jämfört med hela landet

I figurerna i detta avsnitt granskas utvecklingen på Åland jämfört med hela Finland. Åland ingår också i figurerna för hela Finland. Uppgifterna baserar sig på den nyaste informationen i Statistikcentralens regionalräkenskaper. Informationen publicerades i december 2016. I bilaga 1

förklaras termer i national- och regionalräkenskaperna som förekommer i utredningen. Regionalräkenskaperna preciserar de nationella räkenskaperna, och statistiken beskriver poster i de nationella räkenskaperna även på landskapsnivå.

Bild 1.

Bruttonationalprodukt per capita enligt gängse priser, euro 2000–2014

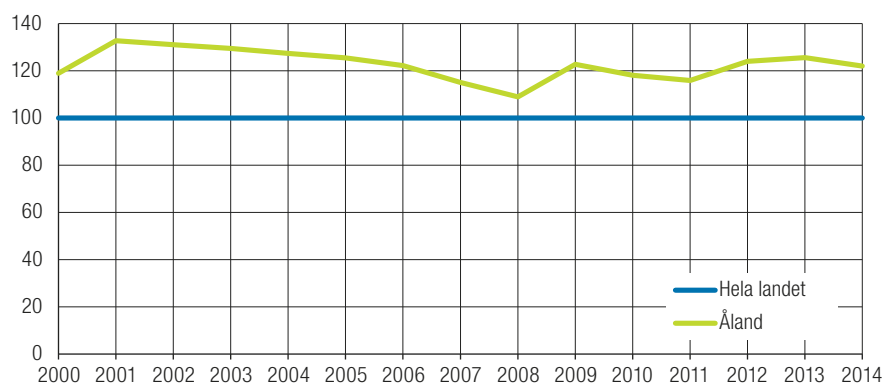
Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

Bruttonationalprodukten (BNP) per capita har under hela granskningsperioden varit bättre än i hela landet i genomsnitt. Variationer har dock förekommit:

som lägst var Ålands relationstal nio procent högre än för hela landet 2008, medan skillnaden mot hela landet 2001 var 33 procent.

Bild 2.

Bruttonationalprodukt per capita, index, hela landet = 100, 2000–2014

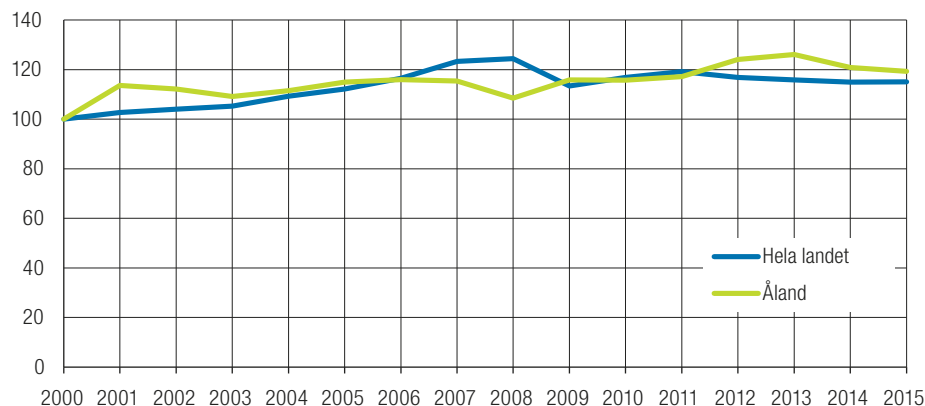
Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

Variationerna i den relativa skillnaden för BNP per capita mellan regionerna framgår bättre av nästa figur där siffran för hela landet är 100.

Bruttoförädlingsvärdet enligt fasta priser har under 2000–2015 ökat med 19 procent på Åland och med 15 procent i hela landet. Det finns klara skillnader i utvecklingstakten mellan regionerna under olika år.

Bild 3.

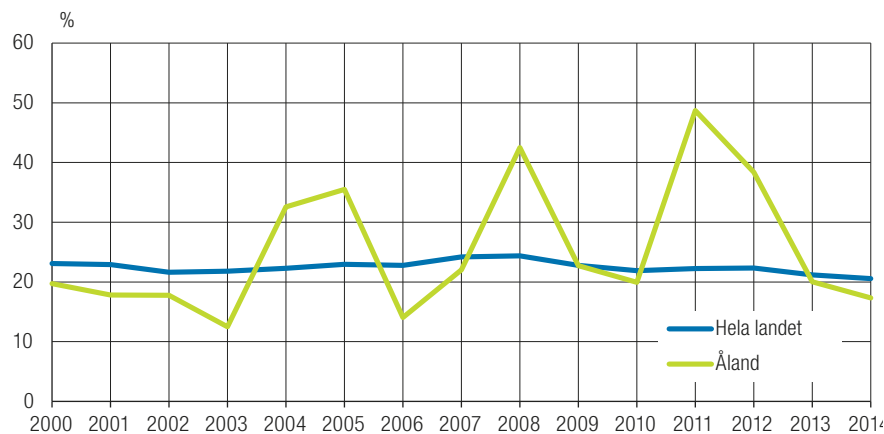
Utveckling av förädlingsvärde brutto enligt fasta priser, 2000 = 100, 2000–2015

Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

Bild 4.

Investeringar/BNP, %, 2000–2014

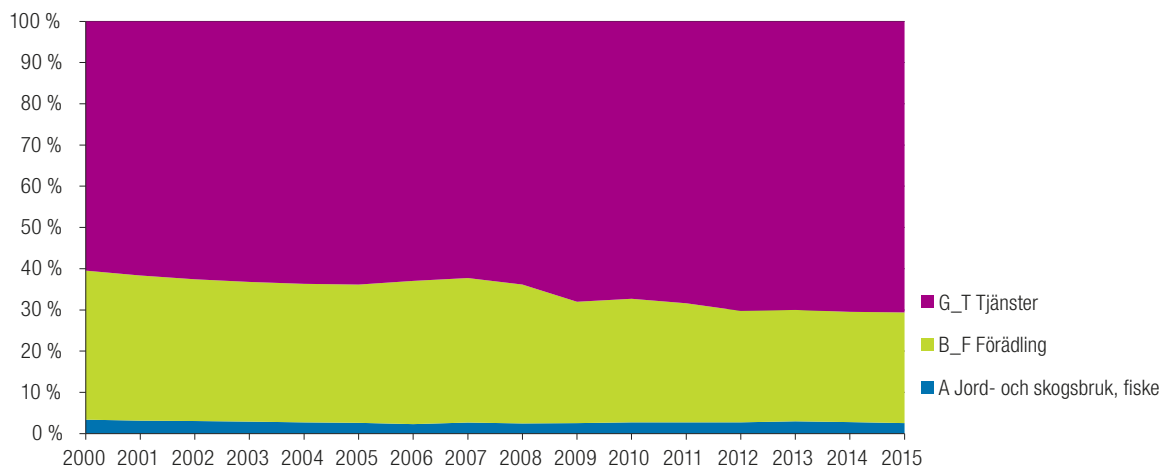

Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

Investeringsgraden beskrivs i föregående figur som relationen mellan investeringar och BNP. Enligt figuren har investeringsgraden på Åland varierat mellan på varandra följande år jämfört med hela landet. En förklaring till detta kan vara att investeringar i allmänhet inte rea-

liseras jämnt mellan åren. I mindre regioner genomförs investeringar av färre aktörer i synnerhet jämfört med hela landet, vilket innebär att skillnaderna i utvecklingskurvornas stabilitet accentueras.

Bild 5.
Förädlingsvärdets struktur 2000–2015, tre branscher, hela landet

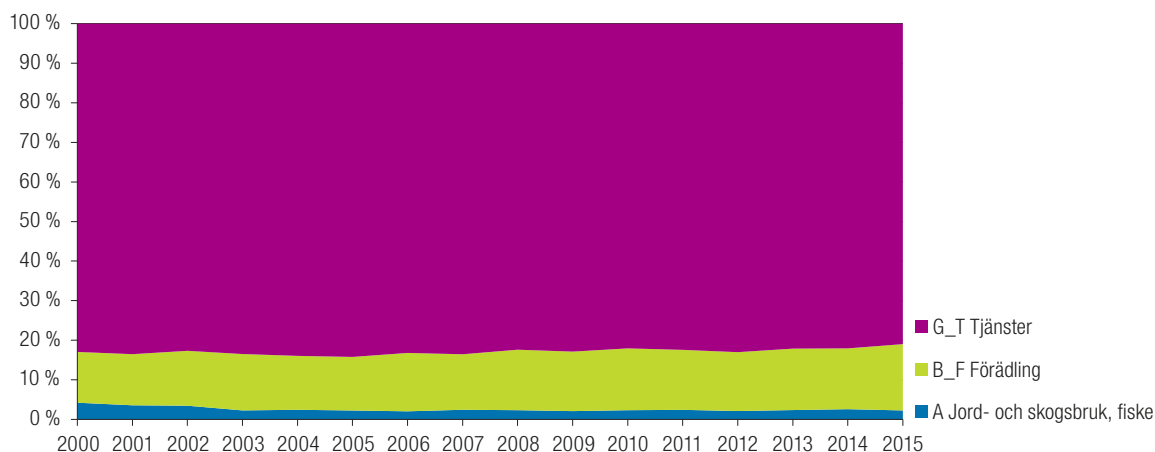

Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

I den branschvisa strukturen hos förädlingsvärdet kan man på hela Finlands nivå notera förändringar från 2000 till 2015. Tjänsternas andel har stigit från 60 procent år 2000 till 71 procent år 2015. Däremot har föräd-

lingsverksamheten under samma period sjunkit från 36 procent i början av millenniet till 27 procent år 2015. Primärproduktionen (jord- och skogsbruk samt fiskeri) har varit stabil och legat kring tre procent.

Bild 6.
Förädlingsvärdets struktur 2000–2015, tre branscher, Åland

Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

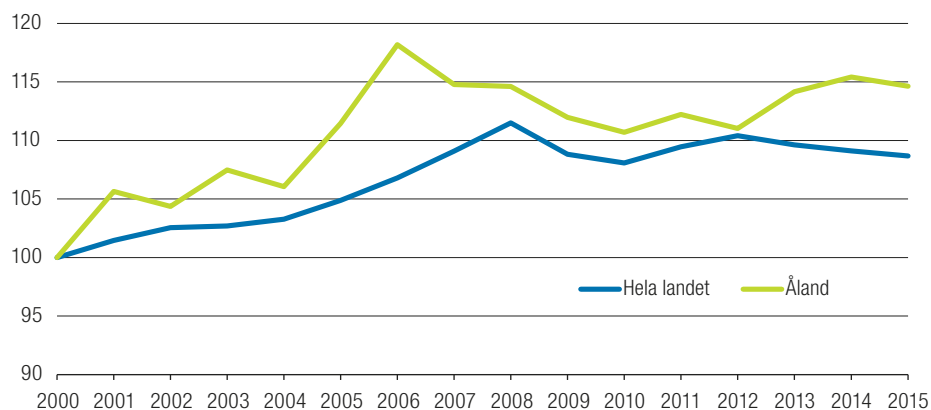
Även på Åland har det skett förändringar i branschstrukturen, men de har varit måttligare än i hela landet. Förädlingsverksamhetens andel av hela förädlingsvärdet har ökat från 13 procent år 2000 till 17 procent år 2015. Samtidigt har tjänsternas andel sjunkit något från 83 till 81 procent, och primärproduktionens andel har minskat

från fyra till tvåprocent.

Näringsstrukturen på Åland avviker från hela landets näringsstruktur. Tjänsternas andel har varit över 80 procent under hela granskningsperioden. Åland har en hel del näringar relaterade till sjöfart och turism som klassificeras som tjänster.

Antalet sysselsatta på Åland har ökat snabbare än i hela landet. På Åland var tillväxten 15 procent från millennieskiftet till 2015. I hela landet ökade antalet sysselsatta med nio procent 2000 – 2015.

Bild 7.
Sysselsättningsutveckling, 2000 = 100, 2000–2015

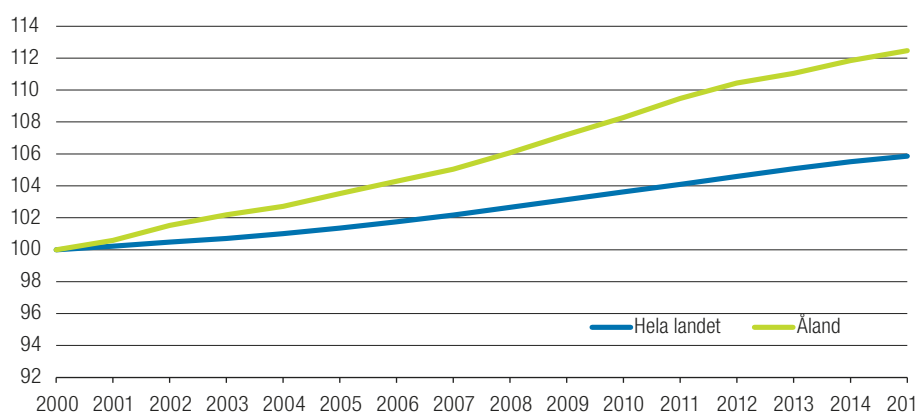
Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

Medelfolkmängden ökade relativt stabilt både i hela landet och på Åland 2000 – 2015. Folkmängden ökade dock mer på Åland, där ökningen var 12 procent, medan den i hela landet var sex procent.

Befolkningsökningen på Åland beror främst på positiv nettoinvandring, eftersom som nativiteten ligger på

samma eller rentav på en något lägre nivå än i hela landet i genomsnitt. De största invandrargrupperna kommer från Fastlandsfinland, Sverige, Baltikum och andra europeiska länder.

Bild 8.
Medelfolkmängdens utveckling, 2000 = 100, 2000–2015

Källa: Statistikcentralen, Regionalräkenskaper

3. Material

Granskningen av statens inkomster och utgifter baserar sig på statens bokslut. Statskontorets Netra-tjänst innehåller exakta uppgifter om statens bokslut från en lång tidsperiod, och dessa uppgifter utgör grunden för granskningen.

Inkomstmomenten i statens bokslut innehåller inte specifika poster för landskapet Åland på motsvarande sätt som utgifterna i bokslutet. Allokeringen av skatteinkomster enligt landskap kan när det gäller Skatteförvaltningens debiterade skatter tas fram för inkomst- och kapitalskatt, arvs- och gåvoskatt (indelade enligt mottagare av arv eller gåva) samt överlåtelseskatt. Hemkommunen för källskattepliktiga för ränteinkomst framgår inte direkt av Skatteförvaltningens material, och indelningen sker enligt landskapens andel av inkomst- och kapitalskatt. För en del inkomstmoment kan fördelningen fastställas indirekt, till exempel utifrån Ålands Penningautomatförening PAF:s och Veikkaus Ab:s uppgifter. Skatteintäkterna innehåller också flera poster utifrån vilka uppgiften enligt landskap tas fram genom metoder för regionalisering av inkomster och utgifter. Den kvantitativt största posten på vilken regionaliseringsmetoder tillämpas är mervärdesskatt. Bland statens inkomster finns också vissa poster, såsom banskatt, som inte kommer från Åland. I tabell 1 visas regionalisering av skatter enligt skatteslag, en heltäckande tabell finns i bilaga 2.

Uppgifterna i kolumn 1 kommer från Skatteförvaltningen och Tullen. Det debiterade beloppet av samfundsskatt kan granskas enligt landskap även på basis av debiterade skattebelopp, men i avsnitt 4.3.1 beskrivs en metod som används vid regionalisering och som baserar sig på det landskapsvisa driftsöverskottet brutto. Uppgifterna i kolumn 2 beräknas indirekt via flera aktörer, och när det gäller uppgifterna i kolumn 3 är Statistikcentralens regionaliseringsindikatorer centrala. Indelningen enligt tabellen beskriver materialets eventuella källor för denna utredning och återspeglar i synnerhet läget för materialet för 2014 och 2015, eftersom uppgifterna för tidigare år inte specificeras enligt registeruppgifterna utan genom regionaliseringsmetoden som har tillämpats på alla landskap. Med andra ord har regionaliseringsutredningarna av statens inkomster och utgifter 2000 – 2012 inte gjorts enligt indelningen i tabellen, eftersom informationskällornas tillgänglighet har varierat vid respektive tidpunkt och man valt lämpliga material och metoder för att ta fram statistik för respektive tidpunkt.

Denna utredning utgår från Statistikcentralens tillgängliga material. Materialet för 2014 och 2015 har sammanställts från Statskontoret, Skatteförvaltningen, Tullen, social- och hälsovårdsministeriet, Trafikverket och Landsbygdsverket. Ämbetsverkens material har hämtats från både offentliga informationstjänster och riktade förfrågningar.

Tabell 1.
Materialets tillgänglighet enligt landskap och skatteslag

	1	2	3	4
Skatteslagets huvudklass	Kända debiterade skatter enligt landskap	Landskapets andel fastställs indirekt	Regionaliseringsmetoder är centrala	Gäller inte Åland
Skatter som uppstår enligt inkomst och förmögenhet	Inkomst- och kapitalskatt, samfundsskatt, arvs- och gåvoskatt		Källskatt på ränteinkomst, bankskatt	Rundradioskatt
Skatter och avgifter som uppstår enligt omsättning			Mervärdesskatt, försäkringspremieskatt	Apoteksavgifter
Punktskatter	Fordonsskatt, bilskatt	Lotteriskatt, energiskatter, alkoholskatt	Alkoholskatt, sockerskatter	
Övriga skatter och inkomster av skattenatur	Överlåtelseskatt		Farledsavgifter	

I tabellen ingår poster vars summa i statens bokslut är minst fem miljoner euro.

4. Metodologiska val för granskning av influtna skatter och betalda inkomstöverföringar

4.1. Allmänt om regionaliseringsmetoder

Metodbeskrivningarna i detta avsnitt och användningen av metoderna i regionaliseringen följer följande indelning:

- I regionaliseringen för 2000–2012 har man utnyttjat de bästa tillgängliga metoderna och materialen för respektive år. Siffrorna för landskapet Åland har inte beräknats på nytt utan baserar sig på tidigare utredningar.
- Metoderna har beskrivits för 2012. För tidigare år kan det förekomma skillnader i metoderna.
- Även metoderna för 2014 har beskrivits, och metoderna beaktar de särskilda dragen hos Åland mer i detalj.

Statistikcentralen har indelat statens bokslut enligt område sedan 1978 för jämna år. Vart annat år har ansetts vara tillräckligt, eftersom utredningen inte har haft en egentlig konjunkturpolitisk karaktär och bokslutsuppgifterna inte på en mer exakt nivå har behövt allokeras till landskapen. Därför har man inte behövt tillämpa uppgifterna på särskilda ändamål. Fram till 1992 baserade sig regionindelningen på län och från och med 1994 på landskap. Regionalisering var statistik som publicerades av Statistikcentralen fram till 2004. Därefter har utredningarna varit specialutredningar.

Vid Statistikcentralen beräknas statens skatteinkomster skilt för respektive skatt. Kalkylerna baserar sig på den faktiska skattebetalarens regionala läge för respektive skatt. Inkomstskatterna allokeras enligt inkomsttagarens läge, omsättningsbaserade skatter enligt den slutliga betalarens läge och övriga skatter enligt betalarens läge. För vissa enskilda skatter, såsom mervärdesskatt, har man varit tvungen att utveckla en teoretisk modell på grund av att skatten är så komplicerad. Momsmodellen bygger på input-output-kalkyler.

Generellt sett strävar man i regionaliseringen av kon-toposterna efter att tillämpa principer som härletts från nationalräkenskaperna och vilken region som använt och utnyttjat pengarna.

Den allmänna principen kan tillämpas på följande sätt:

- Konsumtionsutgifterna registreras för den region där konsumtionsenheten, arbetsenheten eller verksamhetsstället för den som utför tjänsten finns.
- Inkomstöverföringar, bidrag, subventioner och finansinvesteringar registreras för den region där objektet för dessa är beläget.

- Anskaffningsutgifterna för fasta tillgångar, såsom immateriella investeringar, fastigheter, maskiner eller utrustning, regionaliseras enligt fastighetens ort eller maskinens huvudsakliga driftområde.

4.2. Regionalisering av statens utgifter

4.2.1 Överföring av statens anslag till landskapet Åland

Överföringarna av anslag via statsbudgeten till landskapet Åland utgörs av utjämningsavgift, skattegottgörelse, extra anslag och särskilt bidrag.

Utjämningsavgift

Avräkningsbeloppet beräknas så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna, med undantag för upptagna nya statslån, multipliceras med ett relationstal (*avräkningsgrund*). Avräkningsgrunden är 0,45 procent.

Skattegottgörelse

Den andel av den debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten i landskapet Åland som överstiger 0,5 procent av den motsvarande skatten i hela landet återbetalas till landskapet som skattegottgörelse.

Extra anslag

Extra anslag kan beviljas för osedvanligt stora engångsutgifter som inte rimligen kan finansieras med landskapets budget. Anslag kan beviljas endast för uppgifter som faller inom landskapets behörighet, och i statsbudgeten har anslag beviljats tre gånger.

Särskilda bidrag

Särskilda bidrag är avsedda för att förhindra eller undanröja rubbningar i samhällsekonomin och för att täcka kostnader som föranleds av naturkatastrofer eller olyckor. Särskilda bidrag har inte beviljats.

Grunden för utjämningsavgiften är 44, 45 och 46 \$, grunden för skattegottgörelse 49 \$, grunden för extra anslag 48 \$ och grunden för särskilda bidrag 51 \$ i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

4.2.2. Statens övriga utgifter till Åland

När granskningen fokuserar på statens bokslut har utgifterna i regel regionaliserats utifrån en förfrågan till statens räkenskapsverk 2000 – 2012. I utredningen av utgifterna för 2014 var räkenskapsmyndigheterna fortfarande den viktigaste källan. Den momentspecifika förfrågan riktades till moment som täckte över 95 procent av utgifterna för 2012. För de övriga momenten estimerades en andel på basis av andelarna 2012 som motsvarade posten för hela bokslutet. Dessutom estimerades resultatets känslighet i relation till att momentförfrågan omfattade under 100 procent. Enligt resultaten av analysen låg förändringen i de på basis av förfrågan kända momenten mycket nära den estimerade förändringen i momenten.

4.3. Regionalisering av statens inkomster

I statens bokslut har skatter och inkomster av skattenatur regionaliserats. Regionaliseringen omfattar inte till exempel lån, ränteinkomster, försäljningsintäkter för aktier och realiserade vinster.

Ett särskilt drag när det gäller beräkningen för 2014 jämfört med tidigare år var rundradio- och bankskatten som nya inkomstslag. På bägge tillämpades de allmänna principerna för regionalisering, och det var också klart att rundradioskatten inte hänförde sig till Åland.

4.3.1. Inkomst- och förmögenhetsskatt

Fördelningen mellan debiterad förvärvs- och kapitalinkomstskatt kommer från Skatteförvaltningens material. Som landskapsindelning för samfundsskatt används fördelningen av företagssektorns driftsöverskott brutto som erhålls från regionalräkenskaperna. Då tas företagsverksamhet inom primärproduktionen inte med i kalkylen, eftersom dess andel av hela primärproduktionen är liten. Driftsöverskottet brutto ligger mycket nära begreppet driftsbidrag inom företagssektorn, och inverkan av eventuella bokföringsmässiga korrigeringar är mer detaljerad än för branschen eller hela den regionala ekonomin.

Som estimat på fördelningen av källskatt på ränteinkomster används regionindelningen för influten kapitalinkomst, som erhålls från Skatteförvaltningens material. Den totala fördelningen av kapitalinkomster kan anses vara regionalt fördelad ungefär på samma sätt.

Arvs- och gåvoskatt har beräknats med hjälp av regionaliseringsindikatorerna. I viktningen har bostadsförmögenheten en regional vikt på 75 procent och kapitalinkomsterna en regional vikt på 25 procent. Som estimat för avlidna har man för 2012 använt antalet personer som avlidit som minst 25 år gamla i regionerna. För arv-

skatten 2014 används Skatteförvaltningens uppgifter om skatt som arvingar betalat enligt hemort.

4.3.2. Omsättningsbaserade skatter

4.3.2.1 Allokering av mervärdesskatt i regionaliseringen av statens bokslut

Den influtna mervärdesskatten har för respektive år indelats i otaliga underposter enligt input-output-tabellerna i nationalräkenskaperna. Den viktigaste av dem är de privata konsumtionsutgifternas andel. I dag motsvarar konsumtionsutgifterna ca 60 procent av den totala influtna mervärdesskatten. Beräkningen av konsumtionsutgifterna för 2014 baserar sig på de regionala siffrorna för konsumtionsundersökningen 2012. Mervärdesskatten har beräknats på basis av tillgångs- och användningstabellerna. Det senaste dataåret är tills vidare 2014.

När det gäller mellanprodukter i vissa produktgrupper ingår en betydande mängd så kallad dold mervärdesskatt. För dem har fördelningen av den influtna mervärdesskatten beräknats med hjälp av fördelningen av den branschvisa användningen av mellanprodukter enligt regionalräkenskaperna.

Även i investeringar ingår ca tio procent av den influtna mervärdesskatten. Största delen av dessa investeringar anknyter till byggande eller byggtjänster. På denna punkt baserar sig regionfördelningen på branschuppgifter om investeringar enligt regionalräkenskaperna.

4.3.2.2 Övriga metoder för allokering av mervärdesskatt

Utredningsgruppens rapport, hösten 2016

I rapporten (III) av utredningsgruppen för ekonomiska ärenden som tillsatts av Ålandskommittén presenteras andra användbara metoder för allokering av mervärdesskatt utöver den metod som beskrivs ovan i avsnitt 4.5.1. Materialet i utredningen utgjordes av Skatteförvaltningens och Tullens skatteuppgifter, Ålands statistikmyndighet ÅSUB:s uppgifter och vissa uppgifter från Statistikcentralen. Dessutom presenterar utredningen lösningar där företagets rapporteringsansvar ökas för att få mer detaljerad information om skatternas fördelning.

En metod som baserar sig på materialet kombinerar den influtna mervärdesskatten i Tullen och företagets periodskattedeclarationer. Tullens och Skatteförvaltningens uppgifter om försäljningen till Åland var tydliga liksom också de åländska företagens deklarerade mervärdesskatter. Oklara situationer var försäljning av varor via Åland och servicehandeln. Problem i fördelningen orsakades också av företag som är verksamma på både Åland och i Fastlandsfinland och som inte specificerar mervärdesskatt för Åland i periodskattedeclarationer.

En annan metod som baserar sig på materialet är en ekonometrisk modell. Den ekonometriska modellen tar upp tre skatteslag (omsättningsbaserade skatter, punktskatter och övriga skatter) där variabeln utgörs av Ålands andel av hushållens disponibla inkomst. Bakgrunden till modellen går ut på att Statistikcentralens heltäckande kalkyler vart annat år bland annat avseende indirekta skatteintäkter per landskap kan ersättas med en indikatorkalkyl, där hushållens disponibla inkomst används som central indikator. Förutsättningen är att Statistikcentralens kalkyler utförs med några, högst fem års intervall för att beakta förändringarna i beskattningen eller konsumtionsvanorna. Indikatorkalkylen över disponibla inkomster kunde då användas mellan åren för mer omfattande utredningar.

Slutsatsen av försöket att separera influten mervärdesskatt på Åland med hjälp av skatteuppbördsuppgifter var att den lagenliga mervärdesskattegrunden eller den realiserade influtna mervärdesskatten inte kan separeras exakt. En kombination och extra bearbetning av statistikmyndigheternas uppgifter kan dock ge en relativt bra uppfattning om den årliga influtna mervärdesskatten.

Mervärdesskatt av regional BNP

För beräkningen av regionernas BNP enligt marknadspris allokteras produktskatterna och de särskilda bidragen till regionerna. Enligt avtalad praxis allokteras de skatter som uppburits på en högre nivå än regionnivån och de särskilda bidrag som beviljats genom att som grund använda det relativa bruttoföreläggsvärdet för alla branscher värderat enligt grundpriset. Användningen av metoden för beräkningen av regional BNP baserar sig på internationella anvisningar för beräkning av regional BNP.

4.3.2.3 Sammanfattning av metoderna för allokering av mervärdesskatt

I denna utredning användes en metod för allokering av mervärdesskatt som även tidigare använts för regionalisering av räkenskaperna. Valet av metod för mervärdesskatt påverkar resultaten, eftersom posten är den största enskilda regionaliserade skatten på Åland och resultaten kan variera avsevärt beroende på metod. Även inom den valda metoden är behandlingen av kommunernas mervärdesskatt som nettointäktsförs i statsbudgeten ett exempel på ett val som påverkade Ålands regionaliserade mervärdesskatt.

4.3.3. Övriga skatter på grund av omsättning

Bankskatt 2014

Bankskatt uppbars tillfälligt 2014–2015. Grunden för skatten som baserade sig på riskviktade fordringar återspeglade å ena sidan kreditstockens storlek och å andra sidan kreditstockens viktade risker. Regionaliseringen gjordes enligt

skattebetalarnas läge även med beaktande av kreditstockens fördelning mellan Fastlandsfinland, utlandet och Åland.

Försäkringspremieskatter 2012 och 2014

Försäkringspremieskattens grundläggande fördelning, den nyttighetsspecifika försäkringspremieintäkten, erhålls från Finska Försäkringsbolagens Centralförbund. De största grupperna anknyter på något vis till fastigheter. Det regionala beståndet för dessa har erhållits genom kategorierna för ägande respektive användningssyfte. De fastigheter som ägs av kommunerna och staten har eliminerats i den slutliga kalkylen, eftersom de inte försäkrar sina fastigheter. Den näst största gruppen anknyter till fordon, och uppgifterna om dem kommer från fordonsregistret.

4.3.4. Punktskatter och övriga skatter

Nedan beskrivs beräkningen av punktskatter och övriga skatter.

Bilskatt 2012 och 2014, fordonsskatt 2012

Bilskatten har beräknats utifrån uppgifterna i fordonsregistret för de fordon som omfattas av skatten. Härvid har man antagit att den genomsnittliga storleken och skattesatsen på bilarna motsvarar varandra i alla regioner. Fordonsskatten har på samma sätt regionaliserats på basis av uppgifterna i fordonsregistret.

Fordonsskatt 2014

Som siffra har fordonsskatt som betalats på Åland använts.

Överlåtelseskatt 2012

Överlåtelseskatt inflyter främst från tre slags transaktioner: bostadsaktieaffärer, fastighetsaffärer och andra aktieaffärer. Fastighetsaffärernas andel är klart störst på grund av den höga skattesatsen. Uppgifterna om fastighetsaffärernas värde kommer från Lantmäteriverket och uppgifterna om bostadsaktieaffärer från Statistikcentralens statistik över bostadsaffärer.

Överlåtelseskatt 2014

Som siffra har Skatteförvaltningens uppgifter om upp-
buren överlåtelseskatt i landskapet använts.

Lotteriskatt 2012

Lotteriskatten har beräknats utifrån invånarantalet. Tidigare gjordes indelningen på basis av uppgifter från Veikkaus Ab, men företaget tillhandahåller inte längre regionalt indelade uppgifter.

Lotteriskatt 2014

Som siffra har lotteriskatt enligt Ålands Penningautomatförening PAF:s bokslut för 2014 använts.

Punktskatter 2012

Tobaksskatten har beräknats utifrån den regionala fördelningen av personer som röker dagligen. Institutet för hälsa och välfärd (THL) gör regelbundet enkäter om detta, och uppgifterna kommer därifrån. För att säkerställa samplets regionala representativitet användes treårigt medelvärde 2012.

Fördelningen av alkoholskatt har beräknats utifrån konsumtionssiffrorna i Statistisk årsbok om alkohol och narkotika.

Fördelningen av sötsaker och dryckesförpackningar baserar sig på invånarantalet.

Energiskatten har beräknats per typ av bränsle enligt förbrukning. Uppgifterna om inbetalda skatter på olika bränslen kommer från Tullen. Den regionala förbrukningen av respektive flytande bränsle kommer från Öljy- ja biopolttoaineala ry. Uppgifterna om förbrukningen av fasta bränslen kommer från Statistikcentralens miljöstatistik.

Punktskatter 2014

För fastställande av alkoholskatten används uppgifter om alkoholkonsumtion per landskap.

Fördelningen av skatten på sötsaker och dryckesförpackningar baserar sig på invånarantalet. I regionaliseringen av tobaksskatten hade ingen ny information sammanställts fram till upprättandet av utredningen, och som enskild region var Ålands sampelstorlek liten liksom under tidigare år.

Energiskatten har beräknats per typ av bränsle enligt förbrukning. Den regionala förbrukningen av respektive flytande bränsle kommer från Öljy- ja biopolttoaineala ry. När det gäller Tullstyrelsens (Tullens ?) uppgifter har skatten fördelats på en grövre nivå än 2012.

5. Resultat

I detta avsnitt presenteras resultaten av regionaliseringen av utgifterna och inkomsterna enligt statens bokslut.

5.1 Statens utgifter 2000–2014

I tabell 2 presenteras resultaten av regionaliseringen av utgifter för jämna år.

På utvecklingen mellan de senaste åren i serien påverkar för sin del behandlingen av ett extra anslag som beviljades 2012 men utbetalades först 2013–2015. I tabell 2

beskrivs bokslutet enligt användningen av anslaget. I tabell 3 specificeras de särskilda utgiftsmomenten för landskapet Åland. År 2014 täckte momenten 73,6 procent av alla regionaliserade utgifter för Åland. Ökningen 2014 jämfört med 2012 beror på att Ålands andel i de övriga utgiftsmomenten har minskat. Siffran för 2014 är osäker på grund av den föga omfattande momentförfrågan 2014. Å andra sidan har man vid genomgången av momenten med tanke på uppgifterna för 2014 närmare beaktat att utgiftsposterna för Åland går via statsbudgeten.

Tabell 2.
Utgifter för Åland för jämna år 2000–2014 enligt statens bokslut

Vuos	Statens utgifter (inkl. Utlandet och icke-specifierade)				%
	Hela landet	Åland	Fastlandsfinland	Utlandet + icke-spec.	
2000	30 657,94	216,58	28 319,24	2 122,12	0,71 %
2002	30 459,34	232,74	28 164,72	2 061,87	0,76 %
2004	33 381,31	255,70	30 787,04	2 338,56	0,77 %
2006	38 028,22	315,07	33 103,22	4 609,93	0,83 %
2008	40 053,23	361,11	36 757,72	2 934,40	0,90 %
2010	45 280,17	284,17	41 852,06	3 143,95	0,63 %
2012	43 516,77	339,89	39 857,05	3 319,83	0,78 %
2014*	44 202,49	321,37	–	–	0,73 %

Metoderna för regionalisering av landskapet Åland 2014 avviker från tidigare år.

Tabell 3.
Specifika utgiftsmoment för Åland 2000–2015

År	Utgiftsmoment	Skattgottgörelse	Lotteriskatt	Extra anslag för återbetalning		Totalt	Andel av alla
				betald	i bokslutet*		
2000	182,3	11,2	0,8	0,0	0,0	194,3	89,8 %
2001	166,2	9,0	0,9	0,0	0,0	176,1	
2002	157,5	6,8	1,7	0,0	0,0	165,9	71,3 %
2003	164,8	11,8	2,3	0,0	0,0	178,9	
2004	165,3	16,7	2,6	2,1	6,2	186,6	73,0 %
2005	181,8	21,0	3,0	4,1	0,0	209,9	
2006	181,7	20,5	4,1	0,0	0,0	206,3	65,5 %
2007	197,0	35,1	6,1	0,0	0,0	238,1	
2008	205,9	24,2	8,0	0,0	0,0	238,1	65,9 %
2009	164,5	24,0	8,3	0,0	0,0	196,8	
2010	175,0	3,2	6,7	0,0	0,0	184,9	65,1 %
2011	193,5	19,8	6,6	0,0	0,0	219,8	
2012	204,3	17,4	8,7	0,0	50,0	230,4	67,8 %
2013	209,4	9,8	10,3	7,8	0,0	237,3	
2014	215,8	5,3	11,5	3,8	0,0	236,4	73,6 %
2015	220,8	7,0	10,0	30,2	0,0	268,0	

5.2. Statens inkomster 2000–2014

I tabell 4 presenteras resultaten av regionaliseringen av inkomster för jämna år.

I tidigare granskningar har regionalisering av inkomster inte gjorts för 2008 och 2010 och en regionalisering

betydligt i efterhand är inte tillförlitlig. I tabell 5 specificeras regionaliserad mervärdesskatt som i denna utredning även beräknats för 2010. Eftersom databasen för 2008 ansågs vara tydligt svagare än uppgifterna för 2010 beräknades siffran inte för 2008.

Tabell 4.
Tidsserie för specificerade utgiftsposter i budgeten för landskapet Åland 2000–2015

Vuosi	Statens skatteinkomster mn €			%
	Hela landet	Åland	Fastlandsfinland	
2000	30 580,49	183,36	30 397,13	0,60 %
2002	30 155,76	185,38	29 970,37	0,61 %
2004	31 165,14	202,06	30 963,08	0,65 %
2006	34 691,68	209,47	34 482,21	0,60 %
2008		–	–	
2010		–	–	
2012	37 307,82	213,42	37 094,40	0,57 %
2014	39 270,51	236,70	39 033,81	0,60 %

Tabell 5.
Mervärdesskatt från Åland 2000–2014

År	Åland	Fastlandsfinland	Hela landet	Åland
2000	61,0	9 409,1	9 470,1	0,64 %
2002	59,4	9 696,1	9 755,5	0,61 %
2004	65,4	10 893,7	10 959,1	0,60 %
2006	74,5	13 075,0	13 149,6	0,57 %
2008	x	x	x	x
2010	71,6	13 639,0	13 710,5	0,52 %
2012	94,5	15 720,0	15 814,5	0,60 %
2014	93,1	16 459,6	16 552,7	0,56 %

I tabell 6 presenteras fördelningen av de skatter som staten uppburit i landskapet Åland till skatter av olika slag. Andelen inkomst- och förmögenhetsskatter har helt klart minskat under granskningsperioden samtidigt som de övriga skatternas andel har ökat.

Fördelning av statens inkomster från landskapet Åland enligt skatteslag 2000–2014

I tabell 7 beskrivs de poster mer i detalj för vilka de regionala skatteuppgifterna är direkt tillgängliga utifrån skatteuppgifterna. I tabellen visas de skatteslag där den debiterade summan enligt tabell 1 är känd. Eftersom dessa posters andel är ca en tredjedel av regionaliseringen

baserar sig en stor del av uppgifterna på indirekt bedömning eller regionala indikatormetoder.

Summan av inkomst- och kapitalskatterna i statens bokslut är varje år i regel högre än Statistikcentralens statistik över debiterade skatter på skattepliktiga inkomster. När det gäller inkomst- och kapitalskatter presenteras i tabell 7 en summa som baserar sig på inkomststatistik. I regionaliseringen av statens bokslut ökar Ålands summa med ca 3,1 miljoner euro år 2014 jämfört med inkomst- och kapitalskatterna i tabell 7. Skillnaden för summan av de övriga skatteposterna i tabell 7 jämfört med de regionaliserade siffrorna i bokslutet är under 0,4 miljoner euro.

Tabell 6.
Fördelning av statens inkomster från landskapet Åland enligt skatteslag 2000–2014

År	milj. €				%			
	Inkomst- och förmögenhetsskatt	Omsättningsbaserade skatter	Punktskatter	Övriga skatter totalt	Inkomst- och förmögenhetsskatt	Skatter på grund av omsättning	Punktskatter	Övriga skatter totalt
2000	85,79	63,44	23,24	10,89	0,60 %	0,64 %	0,52 %	0,55 %
2002	90,19	62,25	23,48	9,46	0,68 %	0,61 %	0,50 %	0,48 %
2004	102,39	68,72	21,19	9,77	0,79 %	0,60 %	0,46 %	0,46 %
2006	93,67	78,24	26,24	11,33	0,69 %	0,57 %	0,57 %	0,42 %
2008	x	x	x	x	x	x	x	x
2010	x	x	x	x	x	x	x	x
2012	65,81	100,98	28,02	18,61	0,57 %	0,61 %	0,44 %	0,66 %
2014	73,10	98,73	33,73	26,01	0,59 %	0,57 %	0,51 %	0,94 %

Tabell 7.
Tidsserie för skatteinkomster där den debiterade summan är känd

År	Inkomst- och kapitalskatt	Gävoskatt	Arvsskatt	Överlåtelseskatt	Samfundsskatt	Bil- och fordonsskatt	Summa	I relation till inkomstmomenten
2012	42 440	496	5 969	2 989	13 675	8 311	73 879	34,6 %
2013	48 359	910	3 386	3 862	12 439		–	–
2014	51 855	1 227	3 398	5 842	11 468	9 227	83 018	36,4 %
2015	58 862	670	3 423	7 762	18 382		–	–

5.3 Jämförelse av Ålands resultat med andra landskap i regionaliseringen 2012

På basis av tidigare regionaliseringsresultat allokeras mer utgifter än inkomster till nästan alla landskap. Detta beror delvis på att summan av de regionaliserade inkomsterna är avsevärt lägre än summan av utgifterna. Även andelen av utgifterna är större än andelen av inkomsterna för en stor del av landskapen. I regionaliseringen 2012 var Ålands andel av utgifterna 0,21 procent större än andelen av inkomsterna, dvs. skillnaden var -0,21 procentenheter.

För sju landskap var skillnaden negativ och större än för Åland. I granskningar relaterade till befolkningens mängden har Åland helt klart varit det landskap där både statens inkomster och utgifter per invånare hört till de högsta. De regionaliserade utgifterna per invånare för Åland 2012 var 11 956 euro och inkomsterna 7 507 euro. Ordnanget av självstyrelsen på Åland medför utgifter som kan jämföras med statens centralförvaltning och som är fasta och inte ökar eller minskar med antalet invånare. För år 2014 gjordes inte en motsvarande regionalisering för alla landskap. När det gäller Åland ökade inkomsterna för 2014 medan utgifterna minskade, och skillnaden per invånare var något under 3 000 euro.

Tabell 8.
Skillnaderna för de regionaliserade inkomsterna och utgifterna för 2012 i relation till antalet invånare

Landskapet	Statsbudgetens inkomster per invånare	Statsbudgetens utgifter per invånare	Skillnaden
Medelvärde 2012	6,891	8,038	-1,147
Nyland	8,378	7,303	1,076
Åland	7,507	11,956	-4,449
Södra Karelen	6,864	6,972	-0,108
Lappland	6,672	9,082	-2,410
Egentliga Finland	6,626	7,014	-0,389
Satakunta	6,554	6,892	-0,338
Egentliga Tavastland	6,447	7,240	-0,793
Mellersta Österbotten	6,436	7,291	-0,855
Birkaland	6,397	6,966	-0,568
Österbotten	6,382	6,525	-0,142
Kymmenedalen	6,307	7,180	-0,873
Norra Österbotten	6,111	7,207	-1,096
Norra Savolax	6,100	8,374	-2,274
Södra Österbotten	6,078	7,697	-1,619
Mellersta Finland	5,933	8,720	-2,787
Kajanaland	5,906	9,409	-3,503
Päijänne-Tavastland	5,887	5,997	-0,110
Södra Savolax	5,885	8,009	-2,124
Norra Karelen	5,845	7,938	-2,094

6. Sammanfattning

Statens utgifter för landskapet Åland är för regionaliserings del i den mån tydliga att en exceptionellt stor del av utgifterna utgörs av landskapsspecifika utgiftsmoment jämfört med andra landskap. Av detta följer att regionaliseringsmetoderna på det stora hela inte är lika känsliga för de valda metoderna som i andra landskap, och dessutom finns det ett stort antal utgiftsmoment av vilka inga utgifter hänför sig till landskapet Åland. Känsligheten för metoderna innebär i detta sammanhang till exempel att befolkningsandelen i regionaliseringsmetoderna presenteras som bästa möjliga estimat för vissa poster, och på grund av Ålands utgiftsmomentstruktur får detta estimat en synnerligen liten vikt i kalkylen.

När det gäller regionaliseringen av statens inkomster finns det inte på motsvarande sätt lika klara moment för Ålands del. I praktiken kan man i anslutning till lotteriskatten behandla Åland särskild noggrant i inkomstmomenten. De direkta skatterna är också relativt klara, vilket gäller väl alla landskap. På motsvarande sätt när det gäller mervärdesskatt har Åland särskilda drag relaterade till handel och konsumtion i gränsområden samt beskattningsmässiga särskilda drag på grund av vilka en enhetlig metod för alla landskap inte nödvändigtvis är särskilt exakt. I utredningen bestämde man sig dock att i allmänhet använda en metod som kronologiskt tillämpats konsekvent i årtionden och som är konsekvent mellan olika regioner.

BILAGA 1: Termer relaterade till metoder för räkenskaperna

Input-outputtabell: Tillgångs- och användningstabeller samt input-outputtabeller som baserar sig på dem beskriver detaljerat produktflödena i den nationella ekonomin. De lämpar sig för analysen av produktionens struktur och beroendeförhållanden mellan olika branscher. Tabellerna preciserar nationalräkenskaperna och bildar en enhetlig ram för beskrivningen av produktflödena i räkenskaperna.

Dolda mervärdesskatteintag: Skatteintaget för moms-befriad företagsverksamhet är noll, men dessa företag har momsbelagda poster för mellanprodukter.

Nationalräkenskaperna: Nationalräkenskaperna är ett omfattande helhetssystem som baserar sig på statistisk och som beskriver den nationella ekonomins verksamhet på ett övergripande och systematiskt sätt och enligt internationella rekommendationer. De beskriver systematiskt både den nationella ekonomins struktur och förändringarna i den. Nationalräkenskaperna regleras

av den heltäckande förordningen ESA 2010 och metodhandboken (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013).

Regionalräkenskaperna: Regionalräkenskaperna är en regional utvidgning av nationalräkenskaperna. Regionalräkenskaperna innehåller mångsidig information om den regionala ekonomins struktur och utveckling i Finland. Regionalräkenskaperna indelas enligt den statistiska primärenheten för det första i de egentliga regionalräkenskaperna som beskriver produktionen, sysselsättningen och investeringarna och för det andra i regionalkonton som beskriver hushållens inkomster och konsumtion. Länk till metodbeskrivningen: <http://www.stat.fi/til/altp>, väl metod- och kvalitetsbeskrivning.

Statistisk primärenhet: Statistikenhet är den statistiska primärenhet som statistikföringen gäller, till exempel finsk medborgare, hushåll eller kommun, men den kan också vara en händelse, såsom ett brott eller en trafikolycka.

BILAGA 2: Regionalisering av skatteslag, i synnerhet landskapet Åland

Nedan presenteras materialets tillgänglighet för olika skatteslag enligt landskap. I tabellen ingår alla skatteposter. Inom parentes anges andelen av Ålands skatteinkomster för 2014 i enlighet med avsnitt 5.

Apoteksavgiften som uppbärs i landskapet betalas direkt till landskapsregeringen. Banskatten regionaliseras inte, eftersom det inte finns järnvägar i landskapet. Be-

siktning hör till landskapets behörighet, och landskapsregeringen uppbär själv besiktningsavgifterna. Ålands landskapsregerings offentliga radio- och tv-verksamhet (Ålands radio och TV) finansieras med landskapets licensavgift.

	1	2	3	4
Skatteslagets huvudklass	Kända debiterade skatter enligt landskap	Landskapets andel fastställs indirekt	Regionaliseringsmetoder är centrala	Gäller inte Åland
Skatter som uppbärs enligt inkomst och förmögenhet	Inkomst- och kapitalinkomstskatt (23,4 %) Samfundsskatt (5,3 %) Arvs- och gåvoskatt (1,0 %)		Källskatt på ränteinkomst (0,5 %) Bankskatt (0,7 %)	Rundradioskatt
Skatter och avgifter som uppbärs enligt omsättning			Mervärdesskatt (39,3 %), Försäkringspremieskatt (2,4 %)	Apoteksavgifter
Punktskatter	Fordonsskatt (3,4 %) Bilskatt (1,5 %)	Lotteriskatt (4,2 %) Energiskatter (9,6 %)	Alkoholskatt (2,3 %) Sockerskatt (0,6 %), Tobaksskatt (1,7 %) Dryckesförpackningsskatt (0,03 %)	
Övriga skatter och inkomster av skattenatur	Överlåtelseskatt (1,8 %)		Farledsavgifter (2,1 %) Kommunikationsavgifter (0,063 %) Avfallsskatt (0,1 %) Lästavgifter (0,002 %) Tillsynsavgift för flygtrafiken (0,01 %) Oljeavfallsavgift (0,008 %) Övriga skatter (0,008 %)	Tillsynsavgift för besiktningsverksamheten Tillsynsavgift för energimyndigheten

BILAGA 3: Personer som deltagit i utredningen

Statistikcentralen:

Jan Nokkala

Olli Pirinen

Eljas Tuomaala

Styrningsgrupp för utredningen:

Ordförande:

Elina Pylkkänen, skatteavdelningen, finansministeriet

Medlemmar:

Petri Syrjänen, budgetavdelningen, finansministeriet

Filip Kjellberg, skatteavdelningen, finansministeriet

Reetta Varjonen-Ollus, skatteavdelningen, finansministeriet

Aku Alanen, Statistikcentralen

Jouko Kinnunen, Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB

